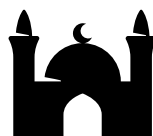
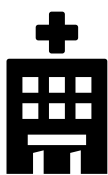

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Wegwijzer financiering

Verduurzaam je gebouw en bespaar energiekosten

Voor levensbeschouwelijke instellingen zoals een moskee of gebouw van het humanisme

Volg het stappenplan en kijk op de volgende pagina hoe je dit kunt betalen

Stappenplan

1.

Zoek uit wie de eigenaren (en andere gebruikers) zijn en ga in gesprek over de ambitie om te verduurzamen.

Eigendomsverhoudingen staan vastgelegd in het Kadaster en/of een huurcontract.

Als het vastgoed niet in eigendom is van de gebruiker, kun je als gebruiker aan de slag met kleine maatregelen (bijvoorbeeld kierdichting) en installaties in het gebouw. Maatregelen die impact hebben op het vastgoed (zoals isolatie) zullen door de vastgoedeigenaar zelf genomen (moeten) worden.

2.

Bepaal het ambitieniveau voor verduurzaming. Doe dit samen met de vastgoedeigenaar als het eigendom niet bij de gebruiker ligt.

- Ga met de vastgoedeigenaar en gebruikers in gesprek over de **ambities, wensen en mogelijkheden** voor de verduurzaming van je gebouw.
- **Kosten en baten:** breng samen de kosten en baten van verduurzaming in kaart, inclusief waar deze liggen en hoe ze eerlijk worden verdeeld.
- **Toekomstbestendig vastgoed:** bekijk wat de toekomstplannen voor het vastgoed zijn. Krijgt het gebouw bijvoorbeeld binnen 10 jaar een andere gebruiksfunctie? Ga na of de verduurzamingsmaatregelen passen bij deze plannen.
- Onderzoek de **financieringsmogelijkheden**.

3.

Maak een verduurzamingsplan.

Door een maatwerkadvies te laten opstellen, krijg je een goed beeld van welke verduurzamingsmogelijkheden er zijn voor je vastgoed. Aan de hand hiervan kun je bepalen met welke maatregelen je het beste aan de slag kunt gaan.

4.

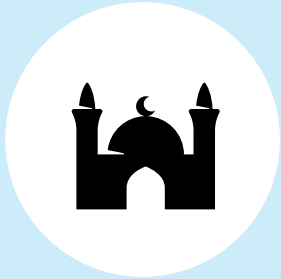
Maak een begroting op basis van je verduurzamingsplan.

Financiering begint bij het opstellen van een businesscase. Hierin zet je de kosten en opbrengsten van een investering tegenover elkaar.

5.

Ga op zoek naar financiering.

Kun je de verduurzaming niet volledig zelf betalen? Kijk op de achterkant van deze flyer voor de mogelijkheden of check de [subsidiewijzer van RVO](#).

Voor levensbeschouwelijke instellingen

zoals een moskee of gebouw van het humanisme

Subsidies

- Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)
- Subsidie instandhouding rijksmonumenten (SIM)
- Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE)

Kom je niet in aanmerking voor subsidie of is subsidie alleen niet voldoende? Kijk hieronder naar de mogelijkheden.

- Een lening bij je eigen bank
- Duurzaamheidsfondsen:
 - o Nationaal Restauratiefonds (voor monumenten)
 - o Regionale energiefondsen
- Crowdfunding